

Bolduc

Butlletí Cultural Informatiu de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona

www.dipta.cat

Tarragona,
a l'avantguarda
de les digitalitzacions

L'Arxiu Comarcal
de la Ribera d'Ebre.
Els primers passos
d'un nou nat

Les actes
de la corporació
i la seva digitalització

“La Roda de fa 37 anys”

Diputació Tarragona

Número 7 Segon semestre 2009

Tarragona, a l'avantguarda de les digitalitzacions

El dia 10 de setembre, l'Arquebisbat de Tarragona inaugurava a la Xarxa, en una cerimònia, un nou web <http://arxiu.historic.arquebisbattarragona.cat>. En ell s'instal·len les digitalitzacions dels documents sacramentals (partides antigues de baptismes, matrimonis i òbits) de les parròquies de Tarragona, Montblanc i la seva plebania, fruit de l'acord subscrit amb el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, i amb l'ajut del programa impulsat per Caixa Tarragona "Tu ajudes" i de la Diputació de Tarragona, sense els quals no hauria estat possible tirar-ho endavant. També l'Arxiu General de la Diputació treballa, des de fa dos anys, en un projecte de digitalització integral dels seus fons històrics, dels quals, inicialment,

s'han digitalitzat els corresponents a les actes de la corporació i als volums del *Butlletí Oficial de la Província*. Altres arxius de la ciutat ens consta que també treballen en aquesta mateixa direcció, entre els quals destaca l'Hemeroteca Municipal. Poder visualitzar i consultar els fons documentals arxivístics des de casa és un luxe i un privilegi dels tarragonins, a l'abast, encara avui, de no gaires comunitats. Amb aquesta iniciativa i aquesta reeixida gestió, els nostres arxius històrics assoleixen cotes arxivístiques modèliques; entenem que facilitar la consulta dels documents en línia podria ser considerat ben bé el sùmmum de la gestió arxivística, si més no des del punt de vista de l'investigador._

Bolduc_

Butlletí Cultural Informatiu de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona

Coordinadors:

Eugeni Perea - Arxiu General
Manel Güell - Arxiu Històric

Passeig de Sant Antoni, 100
43003 Tarragona
Tel. 977 296 614
eperea@dipta.cat

C. Santa Anna, 8
43003 Tarragona
Tel. 977 235 032
mguell@dipta.cat

Disseny i maquetació:
Unitat d'Imatge Corporativa i Disseny Gràfic de la Diputació de Tarragona

www.dipta.cat

Diputació Tarragona

Sumari_

Pòrtic

Tarragona, a l'avantguarda de les digitalitzacions

Assaig

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre.
Els primers passos d'un nounat

Fons

Les actes de la corporació i la seva digitalització

Acció cultural

Recull de bibliografia i premsa

Les imatges de l'arxiu

"La Roda de fa 37 anys"

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre.

Els primers passos d'un nou naixement

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre va ser inaugurat el 25 d'abril de 2007. Es tracta d'un arxiu la titularitat del qual és de la Generalitat de Catalunya, gestionat pel Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre i l'Ajuntament de Móra d'Ebre, que fa, alhora, funcions d'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre i de Municipal de Móra d'Ebre, d'acord amb el que disposa l'article 33 de la Llei d'arxius i documents (LAD) 10/2001.

L'Arxiu cobreix una importantíssima mancança a la Ribera d'Ebre, on, a excepció de Flix, que té el seu fons municipal inventariat i un professional en plantilla que s'encarrega de la documentació generada per l'Ajuntament, no s'havia portat a terme cap intervenció arxivística seriosa.

Si prenem com a referència l'article 30.1 de la LAD 10/2001, on s'estableixen les funcions que han de desenvolupar els arxius integrats a la Xarxa d'Arxius Comarcals, entre les quals destacaria la col·laboració amb les administracions públiques al territori, la coordinació dels programes específics sobre patrimoni desenvolupats a la comarca, la prestació de serveis especialitzats a la resta d'arxius del seu àmbit territorial i la divulgació del patrimoni cultural, ens adonem de l'amplitud

de camp per recórrer del centre i, alhora, del retard respecte d'altres arxius comarcals de la demarcació tarragonina que fa molts més anys que funcionen.

La mateixa Llei d'arxius, al seu article 30.2, ens diu la documentació que correspon obligatòriament rebre als arxius comarcals. Aquest article és la base a partir de la qual vàrem començar a muntar la nostra actuació, tot i que, com remarcarem a continuació, ens trobarem amb certes particularitats en la divisió administrativa comarcal que, d'entrada, invaren l'Arxiu d'importants fons documentals que són el pal de paller en altres centres. La documentació que estem obligats a rebre és la següent:

- A) La documentació en fase semiactiva i inactiva dels òrgans o les entitats dependents de l'Administració de la Generalitat d'àmbit local o comarcal.
- B) La documentació en fase semiactiva i inactiva del Consell Comarcal.
- C) La documentació en fase semiactiva i inactiva de l'ajuntament del municipi on l'arxiu comarcal té la seu, quan s'hagi acordat la gestió conjunta del centre entre el Consell Comarcal i l'ajuntament, com en el cas de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre.
- D) La documentació històrica dels municipis de fins a 10.000 habitants que acordin dipositar el seu fons al centre, llevat dels que tinguin un arxiu propi integrat al Sistema d'Arxius de Catalunya.
- E) Els protocols notarials de més de cent anys, d'acord amb la normativa que els és aplicable.
- F) La documentació de l'Administració de Justícia, dels registres públics i dels serveis de l'Estat corresponents a la comarca.

La Ribera d'Ebre és, com ja hem apuntat anteriorment, una comarca amb unes característiques especials, administrativament parlant. Tot i tenir un important pes econòmic respecte de les comarques amb les quals comparteix veïnatge, amb un centre neuràlgic, Móra d'Ebre, que actua com a centre prestador de serveis i atrau molta gent de la Terra Alta i el Priorat, no té districte notarial propi i es veu inscrita, al marge esquerre de l'Ebre, al districte notarial de Falset, i al marge dret, al de Gandesa, fet pel qual no li correspon rebre documentació notarial, la qual repartirà, quan la Terra Alta disposi d'una infraestructura arxivística, entre els dos pobles que he citat anteriorment.

Tampoc, en compliment de la LAD, correspon rebre a l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre la documentació generada per l'Administració de Justícia comarcal, a excepció dels jutjats de pau, d'àmbit municipal. La dependència administrativa de la comarca, com en el cas anterior, es veu trencada i mitja comarca pertany al districte judicial de Falset i l'altra al de Gandesa.

Per tant, l'Arxiu ha hagut d'encaminar les primeres intervencions als fons de l'Administració autonòmica del seu àmbit territorial, al fons municipal de Móra d'Ebre i al dels petits ajuntaments de la comarca. S'ha intentat potenciar la imatge de l'Arxiu com a centre prestador de serveis a l'Administració al territori sense oblidar, en cap cas, la documentació d'origen privat, la

documentació del Consell Comarcal (la propera intervenció prevista pel centre), i un altre puntal importantíssim: l'apropament i obertura de l'Arxiu a la ciutadania, intentant fer-lo visible i atractiu.

Arxiu ha hagut d'encaminar les primeres intervencions als fons de l'Administració autonòmica del seu àmbit territorial, al fons municipal de Móra d'Ebre i al dels petits ajuntaments de la comarca

Pel que fa a l'últim aspecte esmentat, la direcció de l'Arxiu ha cregut fermament en la necessitat d'acostar el centre a la comarca i la comarca al centre, i s'ha fet un esforç important per difondre la nostra tasca, apropar-la i donar-la a conèixer als riberencs i riberenques. Per potenciar l'apropament del ciutadà a l'Arxiu, s'ha optat per una activitat cultural i de difusió intensa. Durant el 2007 l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre acollí dues exposicions: "El retorn dels documents confiscats a Catalunya" i "Ramon Jardí: El científic tivissà que inventà el pluviògraf d'intensitats", que anà acompanyada d'una conferència del Dr. Òscar Saladié: "Ramon Jardí: la ciència a la sang i Tivissa al cor". Durant el 2007 es va portar a terme la primera Jornada de Portes Obertes amb gran èxit de públic, i l'Arxiu estigué molt present en diversos mitjans de comunicació locals, a més d'utilitzar el butlletí de la Subdirecció General d'Arxius per ressenyar les principals activitats portades a terme.

Aquesta voluntat d'acostar l'equipament a la població es materialitza, a finals del 2007, amb l'aparició del primer *butlletí informatiu de l'arxiu*, on es ressenyen les principals activitats, tractaments documentals o ingressos del centre durant el 2007. El *butlletí* es reparteix a totes les entitats, associacions, institucions, administracions i particulars de la comarca que ho desitgin.

El 2008 ha estat, també, un any intens en activitats a l'Arxiu. El 4 d'abril de 2008 el centre acollia la jornada "25 anys d'arxius comarcals: reflexions al voltant del futur de la Xarxa", on els professionals vinculats a aquests equipaments debateren el model de centre que caldria implementar per tal d'afrontar el futur amb garanties d'èxit. El 18 i el 25 d'abril i el 2 de maig l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre acollia el "Cicle de conferències sobre la baronia d'Entença", amb ponències d'Ezequiel Gort, Montserrat Flores i Jaume Teixidó. El cicle va comptar amb un nombrós públic. Finalment, l'Arxiu acollia el passat 28 de juny la II Trobada Comarcal de Cultura de la Ribera d'Ebre. L'acte, organitzat pel Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre i l'Arxiu Comarcal, pretenia debatre sobre les línies mestres a seguir en política cultural a la Ribera d'Ebre. L'Arxiu ha iniciat també una col·laboració amb Ràdio Móra d'Ebre Cadena Ser, mitjançant la participació quinzenal al programa *Coses de ràdio*, on s'expliquen les principals novetats relacionades amb el centre i amb la pràctica arxivística que s'hi desenvolupa.

Els esforços esmerçats per obrir l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre als ciutadans han anat acompanyats, no podia ser d'una altra manera, de la feina clàssica de tractament i posada al servei del públic dels fons documentals que ingressen al centre. Hem cregut convenient fer-ne una síntesi introduint el quadre de fons de l'Arxiu a juliol de 2008.

FONS DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

- Oficina Comarcal del DAAR 1993-2001
- Serveis Territorials de Carreteres a les Terres de l'Ebre 1961-2002

FONS DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL

- Ajuntament de Móra d'Ebre 1851/2002
- Ajuntament de la Torre de l'Espanyol 1575/1990
- Ajuntament de Benissanet 1881/1954

FONS D'INSTITUCIONS

- Cambres agràries locals de la Ribera d'Ebre 1940-1994
- Prefectura Local del Movimiento de Móra d'Ebre 1939/1973
- Escola Lluís Viñas Viñolas de Móra d'Ebre 1940/1973
- Prefectura Local del Movimiento de la Serra d'Almos 1939/1973

FONS D'ASSOCIACIONS I FUNDACIONS

- Comunitat de Regants de Móra la Nova 1939/1994
- Comunitat de Regants de Móra d'Ebre 1926/1990
- Comunitat de Regants del Pantà del Montsant 1925-1935

FONS COMERCIALS I D'EMPRESES

- Igualatario Mora. Clínica del Dr. Borràs 1929/1962

FONS ECLESIASTICS

- Parròquia de la Torre de l'Espanyol 1630/1848

L'Arxiu, com diu el títol de l'article, és un nounat. Estem orgullosos de la feina feta fins ara, tot i que som conscients que queda moltíssim treball per consolidar la institució al territori. Volem que el centre esdevingui un referent a la comarca en el tractament del patrimoni documental, prestar un servei de qualitat a l'Administració pública que contribueixi a millorar-la, i pretenem també, i no serà fàcil, esdevenir un centre dinàmic i obert als ciutadans de la comarca i que tots els pobles sentin l'Arxiu com si fos seu.

Queda molt camí per recórrer i no serà fàcil. _

Gerard Mercadé Pie

gmercade@terra.es

Les actes de la corporació i la seva digitalització

Les actes d'una corporació són aquells documents que fan memòria i donen fe pública dels assumptes que tracta i dels acords que aprova. Representen la crònica viva de la seva activitat, i per això esdevenen la millor opció per conèixer l'evolució d'una institució o organisme. Tots els afers importants que concerneixen les seves funcions són tractats i debatuts en el si del Ple o de comissions especials, de forma que l'acta que els recull esdevé fidel reflex de l'activitat desenvolupada i de les funcions assumides. Una acta ha de contenir, com a mínim, una sèrie de dades, com ara el nom dels assistents a la sessió, ja sigui consell, com ple, o comissió; l'ordre del dia; les resolucions dels assumptes que es debaten; datació (lloc i data).

En el cas dels municipis, les funcions són totals dins de l'àmbit territorial on exerceixen llurs activitats administratives. És per això que les actes municipals i/o dels antics consells són tan riques en notícies i es converteixen en la primera font de consulta per a tot investigador d'història local. Pel que fa a la Diputació de Tarragona, les seves competències s'ajustaven al paper de coordinadora entre el Govern central i els municipis, i el seu àmbit territorial era la demarcació provincial. L'Estatut Provincial de 1925 descentralitzà

l'Administració de manera que a partir de llavors els municipis adquireixen plena autonomia, però anteriorment havien de seguir els dictats marcats pel Govern Civil i la Diputació. Per això les actes de la Diputació contenen innumerables referències a ajuntaments, alcaldes, regidors, entitats, associacions o particulars de totes les localitats de la demarcació.

La secció d'Actes

L'Arxiu Històric de la Diputació guarda la secció d'Actes, que comprèn des de 1836 fins a 1966. La diputació espanyola es divideix en el *Ple* i la *Comissió de Govern* (antigament, la Comissió Provincial), a més de les diverses comissions especials que en puntuals circumstàncies politicoadministratives s'hagin creat. Aquesta pluralitat de sessions es fa evident en els volums que componen la secció d'Actes de la Diputació tarragonina. Dels 147 volums que la formen (llevat dels volums que manquen corresponents als cinc anys anteriors de la Revolució de 1868), només 52 corresponen a actes plenàries, i entre 1836 i 1966 s'intercala la resta, repartida com exposem en el quadre següent:

Actes	Volums	Període(s)
Comissió Provincial	44	1842-1862 / 1871-1890 / 1916-1932
Comissió Mixta de Reclutament	10	1897-1924
Comissaria Delegada de la Generalitat	3	1932-1936
Comissió Gestora	15	1939-1950

Els acords del Ple, els de la Comissió de Govern i els de la Comissió Mixta de Reclutament coexistien a finals del segle XIX. Els dos primers s'aplegaven en un sol tom entre 1891 i 1906 (18 volums), i juntament amb els de la Comissió Mixta de Reclutament, entre 1897-1901 (5 volums). Les actes de la Comissaria Delegada (la Generalitat republicana substituï la Diputació entre 1932 i 1936), i les de la Comissió Gestora, són més atípiques. La primera s'inicià amb la implantació de la Generalitat republicana. La segona començà actuant des de Castelló, poc abans d'entrar els nacionals a Tarragona, com una mena de "Diputació a l'exili", allargant-se fins a la meitat del segle.

Resten, a la mateixa secció, tots aquells volums d'actes corresponents a les sessions de comissions, juntes o organismes autònoms impulsats per la Diputació, i, a partir de 1949, les d'aquelles seccions internes que celebraven les seves pròpies reunions de departament. De juntes, serveis i comissions especials, n'hi ha hagut una munió al llarg de la història de la corporació: *Junta Provincial de Beneficencia* (1849-1867), amb 5 volums; *Junta Provincial del Censo Electoral* (1891-1919), amb 7 volums; *Servicio Nacional de Regiones Devastadas* (1939-1950), amb 3, i les comissions dels departaments de *Beneficencia y Obras Sociales* (9 volums), *Educación, Deportes y Turismo* (3), *Gobierno* (6), *Obras Públicas* (6), etc. Caldria afegir-hi, finalment, una quinzena de volums que correspondrien a ocasionals comitès, consells i patronats, de molt diversa índole.

El programa de buidatge sistemàtic de les actes de l'AHDT

A més dels volums d'actes esmentats, existeix una col·lecció impresa d'aquestes mateixes actes, que aplega 54 volums entre 1876 i 1931. La Diputació de Tarragona acreditava un agut sentit de transparència informativa, editant les actes plenàries, probablement per repartir els exemplars entre els departaments de la

casa, els municipis i altres organismes i institucions governatives de la demarcació. Encara avui no és difícil trobar-ne algun venent-se en llibreries de vell i mercats a l'aire lliure.

El programa de buidatge d'actes es va concebre per aprofitar la versió impresa d'aquests anys, creant una base de dades, primerament manuscrita i, en una segona fase del programa, entrada en un banc de dades informàtic. Es va procedir a la confecció d'un tesaurus que distribuís el material buidat temàticament, el qual resta obert a qualsevol modificació, i tot seguit es va iniciar el buidatge. La tasca, pacient, sistemàtica, exhaustiva (i, per tant, lenta, però rica en resultats), s'ha consolidat al llarg dels últims exercicis. A 31 de desembre de 2008, s'havien enllestit quinze anys (1876-1892), i el fitxer que incorpora la informació buidada de les actes depassa les 22.000 fitxes.

El projecte de digitalització documental de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona

ANTECEDENTS

Les funcions primordials que ha d'assumir tot centre arxivístic oficial, a banda de la gestió documental, són la preservació i la difusió dels documents amb la finalitat de posar-los a l'abast dels usuaris. A través de la primera hom complirà amb el llegat que els nostres avantpassats ens van fer, mantenint incòlume el patrimoni documental i passant-lo en les millors condicions als qui seran els nostres relleus. La segona premissa és tan o més important que la primera, ja que si hom no fa arribar la informació d'allò que custodia l'arxiu, difícilment es podrà complir la seva finalitat i la podran conèixer i venir a consultar els investigadors. Fins avui la pràctica d'aquestes dues premisses comptaven amb

un seguit de protocols de seguretat per evitar accidents que malmetessin el fons documental, però actualment les facilitats donades pels avenços tecnològics han potenciat un altre factor: la recòpia.

Conservació

El procés digital permet l'escaneig massiu de documentació, amb uns costos econòmics i operatius assequibles, almenys en comparació amb el sistema de microfilmació. La digitalització és molt més versàtil i permet conjugar ofimàticament la captura de la imatge, cosa que era impensable, o en tot cas molt complicat, amb el microfilm. Avui resulta rendible copiar sistemàticament els fons d'un centre documental amb fins de preservació, ja que la informació digitalitzada es pot contenir en un espai molt reduït amb independència del suport a través del qual s'ofereixi per a consulta.

Difusió

D'altra banda, el tema de la difusió, l'extrema operativitat del material digital, permet no tan solament visualitzar informació en pantalla i/o enviar-ho per correu electrònic, sinó també penjar-ho a la xarxa d'Internet, a l'abast de l'univers cibernètic. S'aconsegueix, d'aquesta manera, un doble objectiu: preservar físicament el suport on consta la informació i oferir unes eines de consulta punteres, versàtils, ràpides i còmodes. Per això, la majoria d'arxius històrics i hemeroteques han endegat ambiciosos programes de digitalització, i més d'un compta amb una partida fixa al pressupost anual per costejar la digitalització d'un nou tram documental.

La Diputació de Tarragona no s'ha quedat pas enrere en tota aquesta dinàmica, i de fa anys que impulsa un projecte de digitalització previst en diverses fases de treball. Una primera fase fou la d'assenyalar quin tipus de fons documental seria el més convenient per iniciar el procés digitalitzador. Aquesta primera fase va coincidir amb la implantació al Palau provincial, i a tots els

seus arxius i dependències, d'un sistema de gestió d'arxius integral, la qual cosa va fer evident la necessitat de no passar a una segona fase fins que l'esmentada implantació fos una realitat i la dinàmica de treball impliqués una rutina.

I FASE: PREPARACIÓ

Designació dels fons per digitalitzar

Es va encetar una ronda de reunions entre els responsables de l'Arxiu General i de l'Arxiu Històric, que van determinar les característiques essencials que hauria de reunir la documentació a digitalitzar: bona conservació, màxima consulta i que constituís una sèrie documental contínua i constatable a través del temps i de l'evolució de la corporació. Els fons documentals que reunien tots aquests requisits eren, bàsicament, dos: les actes de les sessions i el *Butlletí Oficial de la Província*.

Amb data 15 d'octubre de 2003 l'encarregat de l'Arxiu Històric va emetre un informe no vinculant sobre l'aproximació de costos de digitalització del *Butlletí Oficial de la Província* (segle XIX). Es va disposar una estimació del nombre de pàgines per decennis, i a la col·lecció de volums de l'Arxiu Històric de la Diputació s'hi va afegir la part que manca i que en canvi posseïx l'Arxiu Històric Municipal de Tarragona (de 1834-1856). L'informe, fet sobre la base d'una ponderació orientativa inicial, estimava un total de més de 46.000 pàgines. El cost de la pàgina digitalitzada en diversos serveis externs era, llavors, de 0,60 cm, per la qual cosa elevava el pressupost a més de 36.000 euros per al BOPT del segle XIX i aventurava uns 55.000 per a la resta del segle XX.

Perfil dels requisits del servei

A partir d'ací s'imposava iniciar un procés de contractació per als treballs de digitalització d'aquestes dues sèries documentals, ja que per raons pràctiques, de temps, de formació de personal i de configuració

informàtica, aquest servei era necessari externalitzar-lo, a càrrec de les empreses especialitzades en el sector. Acabada la implementació del sistema de gestió d'arxius a Palau, es va reprendre el projecte de digitalització. Durant la primera meitat del 2006 es van convocar noves rondes de reunions, aquest cop interdepartamentals, en les quals, a més dels responsables de l'Arxiu General i l'Arxiu Històric, també prengueren part els del departament de Patrimoni (adjuntia de Governació) i d'Informàtica. L'objectiu era perfilar el seguit de requisits tècnics que caldria exigir a les bases de contractació.

Com a resultat d'aquestes reunions, van quedar clars els requisits generals que s'havien d'exigir. A més del disc dur amb el material digitalitzat, es demanaria una còpia en DVD per a la consulta pública, i una altra, de preservació, en format microfilm de 16 mm. El producte final havia de contenir informació migrable i susceptible de ser penjada a Internet sense dificultats. S'hi havien d'incorporar potents motors de recerca que reduïssin al màxim el temps de recuperació de la informació, capaços d'efectuar la cerca tant per noms com per topònims, substantius, referències numèriques, dates, quantitats dineràries, mesures, encapçalaments, títols i subtítols o termes tesauritzats. La captura de recuperació havia d'oferir estadística d'aparicions del terme cercat i el resultat hauria de poder combinar o alternar tant text com imatge; també era convenient que el consultor pogués reduir a mida de paràgraf l'àmbit concret del seu interès. La pantalla de consulta havia de ser fixa, en cap manera modificable, i havia de comptar amb una marca d'aigua o signatura electrònica acreditativa de la seva procedència. Quedaven, finalment, un seguit de complements desitjables, però ja no tan necessaris, com la crida a pantalla a través de la data de l'acta/BOPT, o que el còmput estadístic de consultes marginés les internes de les externes, o la possibilitat de consulta de més d'un text alternatiu a un mateix temps, etc.

Aplegades les característiques essencials que havien de tenir les digitalitzacions, i disposades pel Servei d'Informàtica, en els seus termes tècnics adequats, el procés administratiu va seguir el seu curs i la licitació pública es va publicar en el BOPT. Conclòs el termini de presentació d'ofertes, van resultar especialment interessants les de les cases TECNODOC i Artyplan. Ambdues empreses oferien, en essència, idèntiques prestacions: digitalització (en resolució de 300 dpi, TIFF amb compressió CCITT4, etc.), i conversió a PDF multipàgina (amb l'aplicació del format OCR), amb control de màscares per evitar zones enfosquides, compressió JBIG2, i presentació final a pantalla d'un document per imatge.

II FASE: EXECUCIÓ

La Diputació de Tarragona va resoldre, finalment, i atès l'equilibri existent en les prestacions d'ambdues empreses digitalitzadores, contractar-ne una per a la sèrie d'Actes (Artyplan) i l'altra per a la del BOPT (TECNODOC). Entre 2007 i 2008, es van efectuar les digitalitzacions i es va lliurar el material acordat, després d'haver-lo revisat íntegrament i d'haver-ne fet proves de seguretat, de cerca i d'operativitat.

En preparació

Vist l'èxit inicial de l'experiència, el programa de digitalització a l'Arxiu General de la Diputació ha passat a incloure el tractament de nou material documental, amb els mateixos termes i objectius estructurals. A dia d'avui, s'ha completat el tractament digital de la sèrie d'Actes de la corporació, entre 1836-1969 (d'ús històric sense vigència administrativa), i del BOPT entre 1857-1937, un total de 262 volums escanejats. Resten per digitalitzar, de la primera sèrie, els volums de les actes que han subsistit relatives a les comissions, juntes o organismes autònoms impulsats per la Diputació, i, a partir de 1949, les d'aquelles seccions internes que celebraven les seves pròpies reunions de departament:

Junta Provincial de Beneficencia (1849-1867), Junta Provincial del Censo Electoral (1891-1919), Servicio Nacional de Regiones Devastadas (1939-1950), i les comissions dels departaments de Beneficencia y Obras Sociales, Educación, Deportes y Turismo (3), Gobierno (6), Obras Públicas (6), etc. Caldria afegir, finalment, una quinzena de volums que correspondrien a ocasionals comitès, consells i patronats, de molt diversa índole. En total es tracta d'uns 55 volums d'una mida, de mitjana, aproximadament la meitat de la dels volums del Ple i la Comissió de Govern.

Pel que fa als BOPTs, d'un format librari més voluminós, la sèrie encara per digitalitzar, a l'Arxiu Històric, abasta des de 1938 a 1966. Cal remarcar que des de 1939 cada any divideix la relligadura de BOPTs en dos volums, i que aquests són d'una mitjana aproximada de poc més de 200 folis, impresos a banda i banda (o sigui, 400 pàgines i escaig), en un suport en paper reciclat i enfosquit però ben conservat.

A més d'aquestes dues sèries ja encetades en el programa de digitalització documental, també seria convenient incloure-hi en un futur immediat els volums del Cens Electoral. Es tracta dels llistats impresos de la població amb dret a votar i a ser elegida, municipi a municipi, relligats per ordre alfabètic.

Són, doncs, 50 volums, també en paper enfosquit, reciclat i d'un gruix dèbil, en general amb bon aspecte, encara que la principal dificultat de conservació rau en l'ajustada i, en alguns pocs casos, precària relligadura. Els volums fins a l'any 1919, en mida DIN A3, poden contenir una mitjana aproximada de 400 fulls (800 pàgines impreses); a partir de 1920, els volums rebaiquen la mida a foli, i són d'un gruix que pot contenir fàcilment el miler de fulls (2.000 pàgines impreses). En tot cas, són càlculs aproximatius, basats en cales, que els professionals de les empreses digitalitzadores hauran de corroborar.

Un esment especial mereix el primer volum corresponent a 1904, en un estat de conservació força precari a causa d'una deficient relligadura. D'acord amb aquesta circumstància, i amb el fet que és el volum més consultat de la sèrie (com a més antic), ha estat objecte d'un procés propi de digitalització amb càmera fotogràfica digital i emmagatzemament d'imatges a l'ordinador. D'aquesta manera, s'ha pogut retirar de consulta i està previst poder atendre en un instant les consultes puntuals del volum telemàticament oferint, l'Arxiu General, un servei *on-line*.

III FASE: UNIVERSALITZACIÓ DE LA CONSULTA

Punts de consulta

Un dels requisits que la Diputació de Tarragona va demanar a les empreses digitalitzadores va ser, de bell antuvi, la possibilitat de migrar les dades escanejades i també disposar-les a la Xarxa. Quan es van acordar aquests requisits es pensava ja en la possibilitat de disposar la informació digitalitzada de les actes i del BOPT en un punt de consulta, tant a l'Arxiu Històric (c. Santa Anna, 8) com també a l'Administratiu (Palau), operatiu a través d'una pantalla d'ordinador i de la còpia dels DVD proporcionats per l'empresa digitalitzadora. Aquest objectiu serà plausible un cop s'hagi completat al 100% l'escaneig de la totalitat de les dues sèries.

Internet

D'altra banda, es va encarregar al Servei d'Informàtica la confecció d'un programari per tal de traslladar el material digitalitzat a la Xarxa, amb vista a disposar-ho en algun punt del web institucional o àdhuc en un nou web de l'Arxiu General creat per a l'ocasió.

A causa dels requeriments tècnics i específics del programari internautic, una bona opció podria ser l'externalització d'aquest servei concret, i sobre la base d'aquest plantejament s'està treballant en la consulta de

diverses empreses informàtiques que puguin garantir amb solvència la instal·lació en un web de tot el material digitalitzat. També està previst endegar aquesta fase quan s'hagi completat l'escaneig del 100% del material, ja que si s'executés en diverses fases podria resultar-ne un encariment en els costos.

Bibliografia

GÜELL, MANUEL. "El Archivo Histórico de la Diputación de Tarragona y sus series documentales". En: *I Jornadas*

de Archivos Históricos en Granada, abril de 1999. Granada: Archivo Municipal, 1999 (en cd).

GÜELL, MANEL. "Les actes de la província, una font per a la investigació històrica de la Conca de Barberà". *Aplec de Treballs de la Conca de Barberà*, 19 (2001) 229-244.

GÜELL, MANEL. "Un fons documental per als estudis genealògics: el cens electoral". Comunicació presentada al *I Congrés de Genealogia i Heràldica de Catalunya*. Barcelona: ANC, 2004.

"ELS CENSOS ELECTORALES". *Bolduc* [en línia], juny de 2006, núm. 1. <www.dipta.cat>

La Comissió de Monuments de la província de Tarragona

Formada a mitjan segle XIX (1844), la Comissió de Monuments de la Província de Tarragona [= CdM] vetllà des dels inicis per la preservació dels monuments arquitectònics de la demarcació tarragonina. La Diputació, com a institució oficial munífica, hi tenia un representant. El seu paper envers els dignes objectius de la Comissió no es van limitar a sufragar el sou del conserge de Poblet. El 18 de febrer de 1880 els diputats havien d'informar sobre la sol·licitud de l'Associació Catalanista d'Excursions Científiques d'adquisició del castell de Solivella. El setembre de 1884, enmig d'una terrible epidèmia de tifus, la CdM oferí el monestir de Poblet (exclaustrat i abandonat) per albergar-hi els interns de la Casa de Beneficència, cosa que, d'altra banda, no es va considerar necessari. En canvi, tres anys més tard, era Diputació qui cedia l'espai interior dels pòrtics de Palau (on actualment s'exposa el monument funerari a Jaume I) per col·locar-hi provisionalment "algunos objetos de los que la misma [CdM] custodia...".

Els pressupostos de la corporació sempre tenien un raconet per destinar a la CdM. El de 1887-88 consignava 780 ptes. (180 per al porter de Poblet, 100 per despeses de secretaria i 500 per "atender a los gastos de los monumentos..."). El de 1887 aprovà una consignació extraordinària de 6.430 ptes.; el de 1888, era de 200 ptes., més 1.880 per inversió en material, etc.

AHDT, *Actes*, 1877, p. 45 i 47; 1880, p. 4; 1884, p. 313; 1887, p. 33 i 45; 1888, p. 30 i 33.

Documentació històrica sobre Tarragona, trobada a Nàpols

La revista d'història *Sàpiens* dedica un número a la documentació trobada a l'Arxiu d'Estat de Nàpols relativa a la guarnició britànica de Tarragona durant la Guerra de Successió (1705-1714). Segons l'historiador Àngel Casals, el volum dels 6.000 documents inèdits d'aquest arxiu ofereix nova informació sobre l'esmentada contesa, amb l'al·licient de nombrosos documents escrits de pròpia mà pel mateix Carles III. Quan els britànics van evacuar la ciutat, tornaren al seu país embarcant-se a Salou. Els documents expliquen les tensions entre britànics, d'una banda, i catalans i austríacs, d'una altra.

Exposició "Fa 70 anys"

L'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà, juntament amb la parròquia de Sant Salvador de Rojals i l'Ajuntament de Montblanc, ha col·laborat en l'organització de l'exposició "Ara fa 70 anys", que els dies 13, 14 i 15 de febrer de 2009 tingué lloc a l'església de Sant Salvador de Rojals. L'acte va ser organitzat per l'Associació de Veïns l'Escut de Rojals, i va voler commemorar els qui van patir els efectes de la Guerra Civil a la comarca de la Conca de Barberà.

Nou cercador arxivístic

Des del dia 20 de febrer de 2009, ja és visible a la pàgina web de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental el Cercador de fons i documents dels arxius de la Xarxa d'Arxius Comarcals de Catalunya. El cercador permet fer consultes i cerques de les descrip-

cions dels fons documentals que es custodien als arxius comarcals i dels documents que els formen, sempre que es tracti de fons descrits i consultables. Es preveu que al llarg del 2009 s'incorporin nous fons i documents en la mesura que es resolguin qüestions d'accés pendents i descripcions inacabades. Alhora, també s'associaran de forma progressiva les imatges d'una part dels documents que es descriuen.

L'adreça per accedir-hi és la següent:

<http://patrimoni.gencat.cat/arxius>.

[Ramon Alberch i Fugueras, subdirector general d'Arxius i Gestió Documental]

Catalogació de fons musicals

L'Institut d'Estudis Ilerdencs (IEI) ha donat una passa pionera en el món de l'arxivística a l'encetar la "1a Sessió del Seminari de Formació per a la Catalogació de Fons Musical Històric", La impartició del curs fou a l'Aula Magna de l'IEI, i va anar a càrrec de José Luis Maire.

Important document gràfic adquirit a Cambrils

El passat mes de febrer de 2009 l'Arxiu Municipal de Cambrils va adquirir un gravat de la vila datat el 1660. L'autor del gravat fou l'enginyer i geògraf francès Beaulieu, que recreà la fesomia de la vila poc després de 1640, ben entrada la Guerra dels Segadors. El gravat fou editat per primer cop el 1660, en una publicació de caire topogràfic que n'aplegava 44 més d'altres poblacions de Catalunya.

Nou fons històric a l'Arxiu Comarcal del Priorat

Gràcies a la cessió en dipòsit del Sr. Carles Fogàs Puig, l'Arxiu Comarcal del Priorat compta amb un nou fons, el de Cal Janot, contingut en quatre caps de d'arxiu, que abasta documents des del segle XVIII fins al XX. El fons és de caire familiar, i conté nombroses escriptures notariales, judicials i certificats de naixement i defunció d'alguns membres familiars. Allí van anar a raure (i ara s'han recuperat) llibres de comptes municipals de l'Ajuntament de Gratallops de 1808 i 1809, estatuts de 1859, la memòria d'un projecte de 1867, etc.

Una exposició itinerant sobre la Guerra Civil a la Ribera d'Ebre

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE), l'Ajuntament de Benissanet i el Memorial Democràtic han estat els organitzadors de l'exposició "Imatges de guerra i de reconstrucció de la Ribera d'Ebre (1938-1960)". La mostra es va exhibir a la mateixa seu de l'ACRE, del 17 al 30 d'abril de 2009. Entre els documents exposats destacava una fotografia en blanc i negre, de l'època, del refugi antiaeri de la Font Gran, de Benissanet.

La mateixa exposició va ser inaugurada el 20 d'agost a la Sala Polivalent del Casal d'Avis d'Ascó, visitable els dies 20, 21, 22, 29 i 30 d'agost. L'Ajuntament d'aquesta vila va participar en l'organització.

Intensa activitat de l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà

Al voltant dels fons documentals de l'Ajuntament de Solivella, l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà

(ACCB) va participar en l'exposició que sobre aquest tema es va obrir al públic del 3 al 6 d'abril de 2009. El primer dia de l'exposició, a mitja tarda, s'inaugurà la mostra amb una conferència del director de l'ACCB, Josep M. Porta i Balanyà. Els actes van comptar amb el patrocini del Consell Comarcal de la Conca de Barberà i de l'Ajuntament solivellenc.

El 10 d'abril següent, a les 18 h, era a càrrec d'Eulàlia Albareda i Lloró, tècnica de l'ACCB, la conferència sobre "L'Arxiu Comarcal i els fons documentals de l'Ajuntament de Savallà del Comtat", que obria els tres dies d'exposició d'aquest fons al Local Social de Savallà del Comtat.

El 9 de maig de 2009, a les 17.30 h, el director de l'ACCB, Sr. Porta i Balanyà, obrí l'exposició "L'Arxiu Comarcal i els fons documentals de l'Ajuntament de Pira", amb una conferència al Local Social de Pira, en la qual explicà la naturalesa, cronologia, volum i curiositats relatives a aquests fons.

També va organitzar la presentació del llibre *Sanitat i Vida (I). Notes esparses sobre la sanitat montblanquina i comarcal (ss. XVI-XX)*, el 29 de maig de 2009, a les 20.30 h, al Museu Comarcal de la Conca de Barberà.

El 20 d'agost següent, Porta i Balanyà pronunciava la conferència sobre "L'Arxiu Comarcal i els fons documentals de l'Ajuntament de Vallclara", a les mateixes instal·lacions municipals, inaugurant així l'exposició del mateix nom que romangué oberta al públic, a la tarda, fins al dia 24.

El 28 d'agost tocava Blancafort. L'arxiver del Comarcal de la Conca de Barberà, Josep M. Porta i Balanyà, inaugurà l'exposició "L'Arxiu Comarcal i els fons documentals de l'Ajuntament de Blancafort" amb una conferència sobre el tema. La mostra restà parada fins l'últim dia de mes.

Finalment, el 16 de novembre de 2009, a les 16 h, s'impartia la conferència "L'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà. Fons documentals i activitats", en l'organització de la qual també hi va intervenir el Grup de Jubilats del Casal Montblanquí, i que tingué lloc a la mateixa seu de l'ACCB.

Trobats una quarantena de volums d'ajuntaments catalans corresponents al període de la Guerra Civil Espanyola

L'historiador Carles Querol ha localitzat llibres d'administració municipal del consistori de Sant Sadurní d'Anoia i fins a 43 llibres municipals de l'època, corresponents a Vallbona d'Anoia, Sant Jaume dels Domenys i Falset, en els fons documentals de l'Arxiu de la Delegació del Govern a Barcelona. Els volums, confiscats i duts al Govern Civil com a instruments de repressió política, ja no van tornar als seus respectius orígens, i han passat desapercebuts entre la paperassa d'aquest arxiu estatal. Concretament, hi ha un llibre d'actes, dos de registre d'entrada i sortida, i diversos de comptabilitat. A més de la documentació de Sant Sadurní d'Anoia, també s'han localitzat en aquest fons documental quatre llibres d'actes de l'Ajuntament de Vallbona d'Anoia, un llibre de caixa de Sarral (Conca de Barberà), dos llibres d'actes de Falset (Priorat) i un llibre de caixa, sis llibres de Sant Jaume dels Domenys (Alt Penedès), dos més de Capellades (Anoia), dos més de Marçà (Priorat), dos més de Preixens, Pradell i Ventoses (Noguera), tres més de la Floresta (Garrigues) i un darrer de Guissona (Segarra).

Exposició al Vendrell: "Una vida per la música"

Del 17 d'abril al 30 de maig de 2009, s'ha pogut visitar al vestíbul de l'Auditori Pau Casals del Vendrell l'expo-

sició "Agustí Cohí Grau. Una vida per la música", organitzada per l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès i els Amics de la Història del Vendrell. N'han estat patrocinadors el Consell Comarcal del Baix Penedès i l'Ajuntament vendrellenc.

75 anys del Maginet Pelacanyes. Exposició Ràdio Tarragona

Amb motiu del 75è aniversari de la fundació d'EAJ 33 Ràdio Tarragona i de la creació del popular personatge radiofònic Maginet Pelacanyes, l'Arxiu Històric de Tarragona obrí les seves portes per oferir-ne una exposició en el claustre de la seva seu, la qual s'inaugurà el 8 de maig de 2009, a les 20 h, amb una gran afluència de públic i èxit de l'acte.

Exposició de l'Arxiu Comarcal de les Terres de l'Ebre

Del 4 al 15 de maig de 2009 es va poder visitar a la seu de l'ACTE l'exposició "El món del treball industrial a la Catalunya del primer terç del segle XX: les llavors de la revolució". L'Arxiu va organitzar l'exposició juntament amb l'Ajuntament de Móra d'Ebre, el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre i l'SGAiGD.

Exposició de l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès

El dimarts 15 de setembre de 2009, a les 19 hores, l'alcalde del Vendrell, Sr. Benet Jané i Palau, inaugurà l'exposició "Van anar a cal retratista i... Retrats d'estudi de Feliu Olivé Nin", organitzada per l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès i els Amics de la Història del Vendrell. La mostra restà oberta al públic a la sala La Fusteria tot el mes.

L'odissea del 'Winnipeg' l'any 1939

El dimarts 15 de setembre de 2009, a les 7 de la tarda, tingué lloc la inauguració de l'exposició "L'odissea del Winnipeg, 1939".

El 3 de setembre de 1939, un nombrós grup de refugiats republicans espanyols (més de 2.000), fugint d'una mort segura, salparen del petit port de Pauillac, prop de Bordeus, amb destinació a Xile, a bord del vaixell *Winnipeg*, gràcies a la intensa tasca diplomàtica i humanitària duta a terme pel poeta Pablo Neruda.

70 anys després d'aquella gesta, l'Arxiu del Port de Tarragona, no ha volgut deixar passar l'oportunitat de mostrar, amb l'ajut del material lliurat per diversos membres de l'Associació Allende a Tarragona i de l'Agrupació Winnipeg, el que suposà per a aquells milers de persones abandonar el seu país i emprendre una nova vida.

L'exposició, d'entrada lliure i gratuïta, ha restat oberta del 15 de setembre al 7 d'octubre de 2009 al vestíbul del Tinglado 4 del Moll de Costa del Port de Tarragona.

[Coia Escoda Múrria, Arxiu del Port de Tarragona]

Els llibres sacramentals de Montblanc ja són a Internet

El 16 de setembre de 2009 es va signar el conveni de col·laboració entre l'Arxiu Històric Arxidiocesà de

Tarragona (AHAT) i el Centre d'Estudis de la Conca de Barberà (CECB) per digitalitzar, amb el suport econòmic del programa *Tu Ajudes* de Caixa Tarragona, els llibres sacramentals conservats (baptismes, matrimonis i defuncions) de les parròquies de Santa Maria la Major de Montblanc, Prenafeta, la Guàrdia dels Prats, Lilla i Rojals, entre els segles XVII i primer terç del segle XX. En representació de l'AHAT va signar l'arquebisbe de Tarragona, Dr. Jaume Pujol i Balcells, i en nom del CECB el seu president, el Sr. Josep M. Grau i Pujol. Aquests documents ja es poden consultar al nou web de l'esmentat Arxiu. D'altra banda, també es poden realitzar cerques a la seva base de dades, la qual conté la documentació introduïda al programa de gestió de l'Arxiu. L'enllaç del web és:

<http://arxiu.historic.arquebisbattarragona.cat>.

Del Camp de Tarragona, de moment sols hi ha disponibles els registres parroquials de la Catedral i la Poble de Mafumet, però més endavant es preveu que n'hi hagi més.

Els objectius d'aquest projecte són preservar els originals del deteriorament i facilitar la consulta als estudiosos d'arreu, sense limitacions d'horaris ni pèrdua de temps per desplaçaments. La intenció del Centre d'Estudis és digitalitzar en diverses etapes (en funció del finançament) els llibres de totes les parròquies de la Conca de Barberà.

Recensions

JORDÀ I FERNÁNDEZ, ANTONI. *Orígens de la Diputació de Tarragona (1822-1840). Divisió territorial, organització institucional i relacions amb els ajuntaments*. Pròleg de Josep Poblet Tous. Tarragona: Diputació, 2008, 389 p. + 9 làms.

Es tracta d'un estudi sobre els orígens historicojurídics de l'Administració provincial espanyola, amb un deteniment especial a la província de Tarragona i la seva Diputació provincial. L'autor, doctor en Dret i doctor en Història, és catedràtic d'Història del Dret i de les Institucions a la Facultat de Ciències Jurídiques de la URVT.

En els capítols inicials s'examinen amb deteniment els aspectes més generals de la temàtica, particularment els debats doctrinals i polítics que abocaren al procés de divisió territorial de tipus provincial durant el primer terç del segle XIX espanyol.

El cos central de l'estudi es dedica als primers anys de vida i actuació de la Diputació provincial de Tarragona durant el Trienni Liberal; aspectes com la divisió territorial, la divisió judicial i la creació del mapa provincial són tractats amb les possibilitats que aporta l'escassa documentació que es conserva d'aquest període. Posteriorment, l'autor se centra en l'activitat de la Diputació de Tarragona en els anys trenta del segle XIX, i molt especialment en el desenvolupament de la vida política i administrativa durant la guerra civil carlista (1833-1840), que va afectar molt intensament la província de Tarragona. Les relacions de la Diputació amb l'Exèrcit, els ajuntaments i el Govern són tractades de manera particularitzada, temes tots ells en part ja avançats per l'autor en una obra anterior (*Las*

Diputaciones provinciales en sus inicios. Tarragona 1836-1840. Madrid 2002), i que ara s'amplien amb nous capítols (juntas provincials, relacions amb altres diputacions, etc.).

L'autor utilitza una àmplia bibliografia, tot i que el valor més notable del treball és l'estudi molt minuciós de la documentació dels ajuntaments i de la Diputació, especialment actes de sessions corporatives i correspondència oficial que es conserva a l'Arxiu Històric de la Diputació de Tarragona, sense oblidar la legislació vigent de l'època. També s'han consultat els fons documentals que afecten la temàtica conservats a l'Archivo Histórico Nacional, l'Archivo del Congreso de los Diputados i la Real Academia de la Historia.

GRAU I PUJOL, JOSEP M. "Notícia sobre el fons patrimonial dels Cavaller de Rojalons (Montblanc, 1630-1965)", *Aplec de Treballs, Montblanc, CECB*, 27 (2009) 264-269.

Descripció d'un petit fons patrimonial del nucli de Rojalons (terme de Montblanc) conservat en mans d'un particular d'aquesta darrera vila, actualment resident a Vimodí. Dins la documentació familiar i personal s'hi troben certificacions de defunció, testaments, capitulacions matrimonials i èpoques de dot, testaments i passaports; en l'àmbit patrimonial: escriptures de compra-venda, llibretes de comptes, èpoques i rebuts. La secció de correspondència la componen prop d'una vintena de cartes datades entre 1757 i 1938, dues de les quals són transcrites en apèndix (una de 1839 escrita des de la presó de Berga, i l'altra de 1845 des de Cadis, quan l'autor realitzava el servei militar).

DD.AA. *Sanitat i vida (I). Notes esparses sobre la sanitat montblanquina i comarcal (segle XVI-XX)*. Montblanc: Museu-Arxiu, 2009 (Gàrgola; 3), 150 p.

Al llarg de 150 pàgines, sis autors, entre els quals sobresurten els arxivers i historiadors, però també els metges i farmacèutics, tracten diversos temes vinculats amb el desenvolupament de la pràctica mèdica. *Joan Quijada Bosch* descriu la important i encara poc investigada documentació existent a Tarragona (Arxiu Històric Arxidiocesà) de l'hospital de Montblanc (segles XVII-XX), entre la qual destaquen la comptabilitat, els inventaris, els plets judicials, la correspondència, els reglaments, les receptes d'apotecaris i altres. *Josep M. Porta Balanyà* biografia el montblanquí *Rafael Folch i Andreu* (nat a la Vila Ducal l'any 1881 i mort a Madrid el 1960); el Dr. Folch es llicencià a Barcelona el 1903, i el 1904 es doctorà a Madrid; primer exercí de professor a la Facultat de Farmàcia de la Ciutat Comtal i posteriorment marxà a la capital de l'Estat, on el 1915 guanyà la càtedra d'Història de la Farmàcia. Segueix el llibre amb diversos fragments d'un dietari del Dr. Ferran Sancho i Fonoll (nat a Barcelona el 1911) de l'any 1970 que mostra les reflexions de l'exercici professional a Montblanc durant el tardofranquisme i els problemes de la Seguretat Social. *Maria Sánchez Real* exposa un conflicte de metges a Montblanc a causa del preu de les conductes o *igualas* durant la dècada dels anys vint, que repercutí sobre les farmàcies locals. Finalment, cal esmentar dues aportacions extremes de dades d'arxiu, de *Roser Puig Tàrrach* i de *Josep M. Grau Pujol*, sobre les notícies de conques en institucions sanitàries benèfiques de Reus i Valls, respectivament.

Actas del Congreso Internacional de Archivos y Derechos Humanos: el acceso y la desclasificación de los documentos. Sarrià de Ter, 2-4 de octubre de 2008. Girona: Ajuntament de Sarrià de Ter / Diputació / Arxivers Sense Fronteres, 2008.

OSORIO, Carlos. "La Freedom of Information Act (FOIA): el acceso a la información en Estados Unidos" (29-55).

NAVARRO, Diego. "Secretos, procesos y burocracias: la organización de la información para la seguridad y la defensa de los Estados" (57-80).

BORMANN, Günter. "El acceso y la desclasificación de documentos: los Archivos de la Stasi (Alemania)" (81-113).

ALBERC, Ramon. "Proyecto de organización y acceso a los archivos y documentos de los regímenes represivos de Latinoamérica" (115-129).

SILVA, Ludmila da. "El mundo de los archivos de la represión y la construcción de la memoria" (131-151).

ARMENGOU, Montserrat. "Investigación, archivos y divulgación histórica. La experiencia de los documentales de TV3. Los niños perdidos del franquismo" (153-167).

GUIXÉ, Jordi. "El Memorial Democrático, despliegue de una institución de memoria: espacios y archivos de la memoria" (169-193).

Taula rodona: "La desclasificación de los documentos de los gobiernos represivos" (195-213)._

Arxiu Històric de Tarragona, núm. 12 (juliol 2009): Editorial: "El control de les condicions climàtiques a l'arxiu. Una fita assolida"; El tractament del fons: "Tractament dels expedients del Tribunal Regional de Responsabilitats Polítiques de Barcelona (província de Tarragona)"; "Continua el tractament del fons d'empresa Foto Raymond (1940-1991)"; "Digitalització de llibres notariais per la Societat Genealògica d'Utah"; "Implementació progressiva del programari GIAC"; Ingressos: "Administració Perifèrica de l'Estat: Servei d'Estadístiques Agràries del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació"; "Districte Forestal de Tarragona"; "Delegació Provincial d'Agricultura, Pesca i Alimentació"; "Delegació Provincial d'Educació"; "Delegació Provincial d'Obres Públiques i Urbanisme"; "Col·leccions: La col·lecció Joaquim Cabezas i Rectorat"; Notícies: "Jornada divulgativa: Arxius i escola"; "Presentació del llibre: Catàleg dels pergamins del fons municipal de Tarragona, dipositats a l'Arxiu Històric de Tarragona"; "Col·laboració en l'organització del XII Congrés d'Arxivística de Catalunya"; Difusió: "Exposició d'Eufemà Fort i Cogul (1908-1979) a la Selva del Camp"; "Exposició 75è aniversari de la fundació d'EAJ 33 Ràdio Tarragona i de la creació de Maginet Pelacanyes"; "Recta final en la itinerància de l'exposició 'Valentí Canadell. Fotògraf. Retrospectiva en blanc i negre"; "Visites"; Col·laboracions: "Festa commemorativa dels 75 anys de la Fundació de Ràdio Tarragona i de la creació de Maginet Pelacanyes"; "L'Arxiu Històric participa en la manifestació fotogràfica SCAN"; "L'AHT col·labora en l'exposició 'Princeses de terres llunyanes. Catalunya i Hongria a l'edat mitjana"; "Reserva de la sala d'actes"; Arxius del Tarragonès: "L'Arxiu Municipal del Morell"; "L'Arxiu Municipal del Catllar"; "L'Arxiu Municipal de Salomó"; "L'Arxiu Municipal de la Canonja"; "L'Arxiu General del Consell Comarcal del Tarragonès"; Silenci..., s'investiga: I. LÓPEZ SÁNCHEZ. "Els espectacles públics: el sector de l'exhibició cinematogràfica com a fons i eina per a estudiar els canvis històrics, socials, econòmics i de costums"; Amb personalitat pròpia: M. SANMARTÍ. "L'antic Arxiu, els llibres del Consell de Tarragona i la seva transcripció"; Publicacions que han utilitzat fons de l'Arxiu.

ANC. Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya, núm. 21 (desembre de 2008): Editorial: "L'Arxiu Nacional de Catalunya ja té carta de serveis"; Temes: F. SÁNCHEZ. "El fons fotogràfic Josep Marimón i Vidal"; P. FRAGO. "La Fundació Roca i Galès: símbol del cooperativisme a

Catalunya"; N. CASADEMUNT; B. CABERO; A. VILA. "Intervenció de preservació en el fons de *Solidaridad Nacional - La Prensa* de l'ANC"; P. REVERTÉ. "ANC@aula, l'aplicació didàctica de l'Arxiu Nacional de Catalunya, a Internet"; À. BERNAL; M. A. BERENQUER. "El fons del Centre de la Propietat Intel·lectual (1900-1918)"; M. TORRAS. "Un informe sobre l'exportació de vi als Estats Units als anys trenta"; M. PÉREZ LATRE. "Un eloqüent testimoni de la persecució de l'ús de la Llengua Catalana"; A. DURAN. "La primera avioneta de la Generalitat de Catalunya"; LL. CODERN. "Els objectes personals del president Lluís Companys conservats dins el seu fons documental"; M. REVERTÉ. "La catalogació del fons bibliogràfic Julián Alemany Sitjà". Ingressos. Agenda. Núm. 22 (febrer de 2009): Editorial: "Què fa l'arxiu per tu? I, què n'esperes de l'arxiu?"; Temes: F. BELLMUNT. "El fons documental del president Pasqual Maragall i Mira"; J. FERNÁNDEZ TRABAL. "L'Arxiu històric de la Compañía Anónima de Hilaturas de Fabra i Coats, i la colònia Borgonya, molt més que un arxiu d'empresa"; À. BERNAL. "La legislació per restituir arxius confiscats"; Noticiari: À. BERNAL. "El primer retorn de documentació privada: un centenar de llibres"; F. SÁNCHEZ MATA. "El fons sonor Pedro Vidal Ñaco"; L. MARTÍNEZ PRADO. "El fons FECSA a la Xarxa"; M. BO. "La catalogació del fons bibliogràfic Brangulí (fotògrafs)"; A. CASTAN. "El fons Josep Vilaseca i Mogas ja es pot consultar en línia"; C. COTS. "La descripció del fons Moviment de Joves Cristians de Pobles de Catalunya (JAC)"; M. PÉREZ LATRE. "El fons Lluís Maruny i Curto, font per al coneixement de l'antifranquisme i la psicologia de l'educació"; M. TORRAS. "Un exemple de la manca de matèries primeres per a la indústria a causa de la guerra"; P. REVERTÉ. "El servei didàctic de l'ANC col·labora en l'edició del web 'Guerra del Francès: treballem amb fons d'arxiu"; Ingressos; Ressenyes; Publicacions.

Arxius. Butlletí de la Subdirecció General d'Arxius, núm. 54 (tardor 2008): Editorial: "XVI Congrés Internacional d'Arxius. Kuala Lumpur (Malàisia)"; Qüestions de treball. N. BOSOM. "Vint anys de la Xarxa d'Arxius Municipals de Districte de l'Ajuntament de Barcelona"; Noticiari. Rerefons. R. PLANES. "En Sebastià Bosom i Isern, arxiver de la Cerdanya (1955-2008)"; J. M. BENAUL. "Els tres primers volums de la col·lecció 'Arxius i societat. Quaderns de divulgació històrica"; Memòries d'un arxivador de secà. A. VILLARÓ. "La porta falsa". Bibliografia. Núm. 55 (hivern 2009): Editorial: "El SIGEDA"; Qüestions de Treball: M. FONT. "La implantació de la Norma UNE-EN-

ISO 9001-2008 i el principi de millora contínua a la Xarxa d'Arxius Comarcals de la Generalitat de Catalunya"; B. PALOMAR. "El procés d'informatització i el projecte de gestió integral de l'expedient judicial en l'Administració de justícia a Catalunya"; Noticiari; Rerefons: J. SARDÀ. "Externalització de custòdia de documents i serveis vinculats"; A. MAURI. "Màster en Arxivística i Gestió de Documents de l'ESAGED-UAB: el camí cap a l'Espai Europeu d'Educació Superior"; Memòries d'un arxivador de secà: "Intestats". Núm. 56 (primavera-estiu 2009): Editorial: "Arrenca la iniciativa per al foment dels arxius empresarials històrics"; Qüestions de treball: À. BERNAL. "El traspàs del SIGEDA al GANC. La descripció de l'arxiu de gestió arriba a l'arxiu històric"; T. BANÚS. "La tecnologia mòbil: un repte per als gestors documentals"; Rerefons: E. ABELLA i M. FLORENSA. "Restauració dels mapes i plànols de la Col·lecció Barella de mapes antics de l'Arxiu Nacional de Catalunya"; Memòries d'un arxivador de secà: A. VILLARÓ. "Congrés"; Bibliografia.

L'Arxiu t'informa. Butlletí de l'Arxiu Municipal de Cambrils

[www.cambrils.org], núm. 19 (desembre 2008): "Neix Camins, Revista de Patrimoni Cultural de Cambrils"; "Accions de pau en temps de guerra"; Lectura recomanada; Activitats. Núm. 20 (juny 2009): "Estudiants a l'Arxiu Municipal"; À. VALLVERDÚ ROM. "Presència de grallers a les festes majors de Cambrils entre 1939 i 1954 (I)"; "8a. Beca de recerca".

Butlletí Informatiu de l'Associació d'Arxivers de Catalunya

[www.arxivers.com/idadmi/docs/Butlletí], núm. 90 (octubre-desembre 2008): Editorial: "10 anys d'Arxifòrum"; El vocal informa. C. GARCÍA. "Presència de l'AAC al DLM Fòrum 2008"; Notícies: "Presentació llibre: Circuits administratius. Disseny i millora"; "Jornada de presentació del Projecte Internacional InterPARES"; M. SERRA. "Tercera Cimera Internacional del Grup Internacional d'InterPares 3 Project": "V Jornades de Signatura Electrònica del CATCert"; De l'arxiu a l'arxiver: P. M. TAXONERA. "Arxiu de l'Abadia de Montserrat"; Pautes de conservació / Fons i lepismes: Z. FORNIÉS. "Matar puces a canonades"; Els arxivers fora de Catalunya: A. DELGADO. "Arxiver municipal de

Cartagena"; La Junta informa. Núm. 92 (abril-juny 2009): Editorial: "XII Congrés d'Arxivística de Catalunya"; El vocal informa: J. CONEJO. "El Grup de treball sobre competències professionals"; Notícies: J. A. JIMÉNEZ. "L'Observatori d'Arxius i Televisions Locals es va reunir a Girona"; M. SERRA. "1st. International Symposium Korea-2009 Seoul, South Korea"; De l'arxiu a l'arxiver: J. M. CROSAS. "Arxiu Municipal de Malgrat de Mar"; Pautes de conservació / Fons i lepismes: M. À. BALLIU - M. MIRAMBELL - M. PUJOL. "La formació del conservador restaurador d'obra gràfica, material d'arxiu i bibliogràfic"; La ressenya: A. POZO. "Jordi Serra Serra. Los documentos electrónicos: qué son y cómo se tratan"; Els arxivers fora de Catalunya: M. MELGAR CAMARZANA. "Archivo General Militar de Ávila"; La Junta informa. Núm. 93 (juliol-setembre 2009): Editorial: "Presentació del *Manual d'Arxivística i Gestió Documental*"; El vocal informa: M. L. RETUERTA. "Renovació de la direcció i del Consell de Redacció de *Lligall*"; Notícies: J. CONEJO. "Propera convocatòria d'oposicions al Cos d'Arxivers de la Generalitat"; M. SERRA. "InterPARES 3 Project 5th International Summit"; J. BOADAS. "La CITRA a Malta: del 17 al 21 de novembre de 2009"; "Declaració de Córdoba"; De l'arxiu a l'arxiver: R. MÁRQUEZ RUBIO. "Responsable de l'Arxiu Central Administratiu del Departament de Justícia"; Els arxivers fora de Catalunya: A. DÍAZ RODRÍGUEZ. "Arxiver del Govern d'Astúries"; Pautes de conservació / Fons i lepismes: J. BOADAS. "La conservació de fons fílmics al Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI)"; La Junta informa.

Sam revista. Servei d'Assistència Municipal, Diputació de Tarragona, núm. 31 (maig 2009): Presentació; El Tema: "Ajuda excepcional de sis milions d'euros"; Normativa: "Menys llum per veure-hi millor"; Tecnologia: "L'eSAM, un portal per al personal dels ens locals"; Formació: "La Diputació inaugura noves aules de formació"; J. FERNÁNDEZ GÓMEZ. "Cal donar un deu als qui van dissenyar el curs"; Agenda: "Calendari d'activitats formatives"; Entrevista: F. BEL. "També els moments difícils són oportunitats"; Notícies; Ajudes: "La Generalitat i la Diputació col·laboraran en la cogestió del Feder 2007-2013"; Universitat: "Es crea l'Oficina Tarragona, Regió del Coneixement"; Serveis: "Un cop d'ull a la llengua"; Directori: "Dades d'interès".

"L'Arxiu Històric de Reus organitza un cicle sobre la fi de la Guerra Civil". *El Punt* (dimecres, 14-01-2009) 27.

ARAGAY, Ignasi. "Una troballa 'canvia' la guerra de 1714. 'Sàpiens' presenta una tria de 6.000 documents inèdits de Carles d'Àustria". *Avui* (divendres, 23-01-2009) 38.

GOSÁLBEZ, Carles. "Nuevos datos sobre la Guerra de Successió. Tarragona fue un enclave británico que apoyó a Carlos de Austria". *Diari de Tarragona* (dilluns, 26-01-2009) 6.

"L'Arxiu Històric [de les Terres de l'Ebre] gestionarà el fons documental de l'historiador Bayerri". *Diari de Tarragona* (dijous, 19-03-2009) 17.

Rovo, Roser. "L'Arxiu Històric de l'Ebre es compromet a fer un inventari exhaustiu del fons Bayerri". *El Punt* (dijous, 19-03-2009) 28.

Rovo, R. "Tortosa cedeix a l'Arxiu Històric de les Terres de l'Ebre el fons cadastral del municipi des del 1868". *El Punt* (dissabte, 28-03-2009) 26.

"Tortosa cedeix el fons digitalitzat del cadastre municipal a l'Arxiu Històric". *Diari de Tarragona* (diumenge, 29-03-2009) 23.

CASALÉ, Gemma. "L'Arxiu Comarcal [de l'Alt Camp] amplia el fons històric dels Mossos d'Esquadra". *Diari de Tarragona* (diumenge, 19-04-2009) 21.

Rovo, Roser. "L'Arxiu restaura el 'Llibre de les Costums de Tortosa', el seu manuscrit més important. Data de 1272 i és el primer codi de lleis escrit en català". *El Punt* (dijous, 30-04-2009) 26.

Rovo, R[osser]. "L'arxiu de la Ribera d'Ebre exposa el procés d'industrialització a Catalunya". *El Punt* (dimarts, 05-05-2009) 26.

C[arina] F[ILELLA]. "Un catàleg recull els 655 pergamins de l'Ajuntament de Tarragona". *El Punt* (dijous, 21-05-2009) 32.

"L'Arxiu del Port de Tarragona, al servei dels ciutadans". *Més Tarragona* (dijous, 02-07-2009) 17.

VILLA, Rafel. "Veintidós kilómetros de documentos en guardia y custodia". *Diari de Tarragona* (diumenge, 05-07-2009) 6 secció "Economía & negocios".

"El nou Arxiu Històric Municipal [de Reus] començarà a funcionar aquesta mateixa tardor". *Més Tarragona* (dimarts, 21-07-2009) 8.

"Un fons històric privat de la Serra d'Almos s'integra a l'arxiu de la Ribera [d'Ebre]". *El Punt* (dimecres, 29-07-2009) 31.

"L'Arquebisbat i Vilallonga del Camp signen un conveni per digitalitzar els fons documentals. L'objectiu és difondre el patrimoni cultural d'aquest municipi de la comarca del Tarragonès". *Més Tarragona* (dilluns 03-08-2009) 10.

MILLAN, M. "Ulldecona 'rentarà la cara' al nucli antic gràcies a la llei de barris. Arxiu Històric Local". *Diari de Tarragona* (dimarts, 04-08-2009) 17.

"Vilallonga del Camp inaugura les noves oficines de l'Arxiu Municipal. Aviat es començarà a digitalitzar l'arxiu de la parròquia de Sant Martí Bisbe". *Més Tarragona* (dimecres, 05-08-2009) 10.

Rovo, Roser. "L'ampliació de l'arxiu històric del Baix Ebre s'ajorna fins almenys l'any vinent per la crisi". *El Punt* (dimecres, 05-08-2009) 31.

"L'Arxiu del Port de Tarragona, al servei dels ciutadans". *El Punt* (dijous, 13-08-2009) 7.

"L'Arxiu del port conserva documents administratius datats des de l'any 1714". *Més Tarragona* (dijous, 27-08-2009) 5.

GRAS, Francesc. "El nuevo Arxiu Històric abrirá puertas antes de que acabe el año". *Diari de Tarragona* (dimecres, 16-09-2009) 8.

GOSÁLBEZ, Carles. "Ya es posible hacer el árbol genealógico desde la web del Arxiu Arxidiocesà. En poco más de un año se han digitalizado más de 100.000 imágenes, en su mayoría de libros sacramentales". *Diari de Tarragona* (diumenge, 27-09-2009) 5.

CARALT, A. "Gandesa adjudicarà en breu la llar d'infants, l'arxiu i l'accés al polígon". *Diari de Tarragona* (dimecres, 20-09-2009) 16.

S.G. "Els 200.000 euros de la muralla s'invertiran a comprar l'arxiu Vallvé". *El Punt* (dimarts, 29-09-2009) 4.

BORBONÈS, Natàlia. "L'entrada en funcionament del nou arxiu històric de Reus s'ajorna fins a final d'any. El motiu és el retard en la instal·lació del mobiliari". *El Punt* (dimarts, 13-10-2009) 33.

"L'inventari del fons de la capitania marítima es pot consultar en el web del port". *El Punt* (dilluns, 26-10-2009) 33.

"L'arxiu de Torredembarra edita un llibre sobre l'economista i indià Jaume Badia". *El Punt* (dilluns, 26-10-2009) 33.

GCF. "Poblet inicia la digitalització dels documents de l'Arxiu Tarradellas. Es podrà consultar a la Xarxa el 2016". *Diari de Tarragona* (dissabte, 31-10-2009) 15.

La "Pinacoteca" antiga de la Diputació de Tarragona

Les pinacoteques o col·leccions de pintures s'han anat fent a base d'adquisicions, intercanvis, compres o donacions a través dels anys. Les institucions, com a persones jurídiques perennes en el temps, han acostumat a aplegar considerables catàlegs d'obres artístiques, i la Diputació no ha estat aliena a aquest fenomen.

L'11 de febrer de 1876 s'aproven els comptes presentats per Miquel Fluixench i Josep Monté, de 413 ptes. 50 cèntims, de l'import d'un retrat de Sa Majestat. El 8 d'octubre de 1880, la Junta d'Agricultura, Indústria i Comerç sol·licitava autorització per destinar un sobrant pressupostari "a la compra de un retrato de S.M.". No hi havia dubte que el posat d'Alfons XII, amb els seus decimonònics bigotassos, produïa sensació entre els seus coetanis. Vuit anys més tard, s'esperava la visita de la reina regent i el seu petit, futur Alfons XIII, i el 6 d'abril s'encarregava un retrat a A. i E.F. "dits Napoleó", de Barcelona, i l'agost següent es pagava el seu import de 392 ptes. Dos anys després, a finals de gener de 1890, un jove afeccionat a la pintura, Ramon Viñas Viñas, de la Vilella Alta, obsequiava la Diputació amb un oli de la reina i el seu fill, de mida natural. Ara la Diputació en tenia dos.

Però ultra els retrats regis, tenim constància que els diputats aplegaven tot allò que podien. A principis de maig de 1878, el director de l'Institut Provincial volia demanar al Ministeri de Foment "algunos de los muchos cuadros existentes en el Ministerio de su digno cargo", per tal d'adornar la sala de professors. El diputat Emili Morera donava suport a la iniciativa amb l'esperança que en sobrés algun per a la Diputació. El 12 d'abril de 1887 rebien en obsequi un retrat a llapis de la reina regent (M. Cristina d'Habsburg), obra d'Antoni Casañas González. A mitjan agost següent rebien, també per obsequi, dos quadres de l'agraït pensionat Francesc Guasch, "el uno representando un paisaje y el otro parte del puerto de Barcelona", etc.

AHDT, Actes, 1876, p. 71; 1878, p. 56-57; 1887, p. 18 i 203, 1888, p. 229-230.

“La Roda de fa 37 anys”

Entre les diverses activitats de l'Administració franquista, convenientment emprades com a aparador propagandístic, hi havia els *Días de la Comarca*, que anualment solien dedicar-se a una població en concret. Aquella diada tot estava preparat, les forces vives del poble havien mobilitzat els habitants, i aquests organitzaven diversos actes de recepció de les autoritats provincials. En aquest número ens abelleix d'oferir el *Día de la Comarca* de Roda de Berà que s'escaigué un 25 de maig de 1972. Coincidint amb la visita de les autoritats, el municipi mirava de tenir preparada una gran obra social local per tal que la poguessin inaugurar amb tota solemnitat. En el fons, res que no es faci igualment avui dia. Aquell any, a les envistes de l'estiu, Roda de Berà tenia pendent d'inaugurar un dels serveis civils amb més pes i transcendència: les escoles. La necessitat d'ampliar l'espai docent a Roda vingué a conseqüència de l'augment demogràfic, i va ser

empresa que impulsà especialment l'alcalde rodenc Fèlix Martorell Virgili, i que es va materialitzar en la creació de les quatre aules del camp de futbol, just darrere de l'edifici consistorial. En la instantània podem veure com el recinte escolar està atapeït de gent, amb les autoritats ja retirant-se. D'esquerra a dreta, en primera fila: el jutge de pau de Roda, l'alcalde de Roda, Sr. Martorell, el governador civil, Sr. Antonio Aige Pascual, i el rector, Mn. Benjamí Altés. Al darrere de la primera fila, amb vestit clar, es pot apreciar com segueix la comitiva, somrient, el llavors diputat Sr. Josep Gomis Martí. Més endarrere s'observen igualment diversos barrets militars, corresponents als delegats dels cossos de seguretat de la Guàrdia Civil, i dels exèrcits de Terra i de l'Aire. Al fons de tot, s'hi veu el pavelló escolar, que actualment és l'espai reservat a l'Arxiu Municipal.

Fitxa tècnica

Signatura: Im. 10/03

Fons/col·lecció: Fons d'Imatge de l'AHDT

Procediment: Gelatinobromur

Suport: Paper

Original/còpia: Original

Format: 12x17 cm

Cromia: B/n

Estat: Bo

Títol: "Dia de la Comarca"

Datació: 25 de maig de 1972

Autoria: Chinchilla

Procedència: Reportatge

Descripció: Autoritats en primer pla allunyant-se dels edificis escolars

Classificació: I.3. Actes institucionals i de foment

Geogràfic: Roda de Barà (Tarragonès)

La població no restà al marge d'aquell dia festiu. En la segona fotografia podem veure un ball folklòric efectuat per un grup de cinc parelles de joves abillats amb

els vestits típics pertinents. L'indret és la plaça dels Pins, de Roda de Barà._

Fitxa tècnica

Signatura: Im. 10/03

Fons/col·lecció: Fons d'Imatge de l'AHDT

Procediment: Gelatinobromur

Suport: Paper

Original/còpia: Original

Format: 12x17 cm

Cromia: B/n

Estat: Bo

Títol: "Dia de la Comarca"

Datació: 25 de maig de 1972

Autoria: Chinchilla

Procedència: Reportatge

Descripció: Grup de cinc parelles ballant amb vestits regionals

Classificació: I.3. Actes institucionals i de foment

Geogràfic: Roda de Barà (Tarragonès)

www.dipta.cat